

FALSTERS HØJSPÆNDINGSVÆRK – SEAS.

I Sdr. Ørslev skete store fremskridt i årene 1911 og 1912.

Jernbanen, Stubbekøbing – Nykøbing og den nye station i Sdr. Ørslev blev indviet den 25. maj 1911.

Det var også tiden, hvor man oprettede elektricitetsværker. Allerede i 1907 havde man oprettet elektricitetsværk i Nykøbing. Driftige mænd i Idestrup sogn forhørte sig i Nykøbing, om det med tiden kunne lade sig gøre at sende strøm ud på landet.

Svaret var ubetinget Nej! Nykøbing byggede kun til eget forbrug.

Efter det negative svar drøftede man i Idestrup sogn, med gårdejer Lars Peter Mortensen som foregangsmand, om man kunne oprette et lavspændingsværk under navnet "Andels Elektricitetsværket for Idestrup sogn". Men nu kom der en henvendelse fra Væggerløse i syd og fra Karleby, Horreby, og Nr. Ørslev i nord, om det ikke var en ide, at alle sogne sluttede sig sammen om et højspændingsværk. Man indstillede arbejdet med lavspændingsværket i ca. 14 dage til, der var lavet en økonomisk beregning af de to ingeniører Knud Degn og Ernst

Stående: Paul Rasmussen, Kristian Larsen, N. P. Skotte, Hans J. Hansen, M. Christensen
Siddende: Christian Krøgh, F. Poulsen-Palle, L. P. Mortensen, N. Ole, Nielsen

Bestyrelsen i 1912

Johansen.

Den 20. marts 1912 holdes i Idestrup forsamlingshus en velbesøgt generalforsamling, 150 mennesker var mødt op. Degn og Johansen fremlagde deres højspændingsprojekt.

Ved afstemningen vedtages det med 64 stemmer og ingen imod at gå over til højspændingsanlæg, såfremt tilslutningen fra syd og nord viser sig tilstrækkelig

Generalforsamlingen bemyndigede bestyrelsen til på bedste måde at omforandre Idestrup sogns Andels Elektricitetsværk fra lavspændingsanlæg til højspændingsanlæg, og hvis det viste sig at være rentabelt at levere strøm mod syd og mod nord.

Nu gik det slag i slag.

Allerede tre dage senere den 23. marts holdt man bestyrelsesmøde og vedtog tilslutning med sognene fra syd og nord, da Degn og Johansens projekt måtte anses at være rentabelt med et højspændingsværk. Bestyrelsen supplerede sig i den anledning med udvalgsmedlemmer fra Væggerløse, Karleby, Horreby og Nr. Ørslev sogne.

Hermed var banen for storcentralen klar.

Den 2. juni samme år holdes den første generalforsamling på hotel "Royal" i Nykøbing, hvor udvidelsen enstemmigt vedtoges og samtidig vedtoges det, at værket skulle hedde "Falsters Højspændingsværk" og træde ud i livet som andelsselskab.

Til den første bestyrelse for "Falsters Højspændingsværk" valgte man 9 medlemmer, med Lars Peter Mortensen som formand.

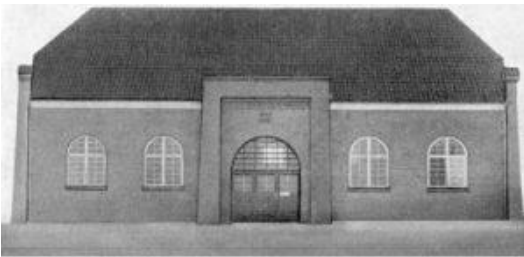
L. P. Mortensen havde stor begejstring for sagen, og hans ukuelige arbejdsmod gjorde sit til, at mange vanskeligheder blev overvundet. Det var ikke første gang, han havde sat nye ting i gang bl.a. Idestrup Forsamlingshus og Idestrup Bibliotek.

Da generalforsamlingen ikke var beslutningsdygtig, afholdes en ekstraordinær generalforsamling den 12. juli. På den ekstraordinære generalforsamling blev det nye selskabs love endeligt vedtaget, ligesom

valget af bestyrelsen blev bekræftet.

Der blev nu købt andele af beboere i området og beregnet priser pr. kw-time. Prisen blev sat til 40 og 20 øre pr. kw-time henholdsvis for lys og kraft.

En byggegrund nær den nye station i Sdr. Ørslev blev købt, og Arkitekt H. Schmidt fik overdraget ledelsen af byggeriet. Degn og Johansen blev antaget som rådgivende ingeniører for anlægget. Det bestemmes fra starten, at drivkraften skulle være dieselmotor.

Anlægget var lovet færdig til at påbegynde strømforsyning i september samme år. På gårdene, som havde tegnet andele, indrettede man sig på at tærseke ved elektricitet efter høsten i 1912, men det viste sig, at der gik lidt længere tid, inden man kunne levere strøm.

Først den 24. oktober begyndte strømleveringen, og i dagene derefter var der fest i hjemmene under

"Falsters Højspændingsværk". Med store forventninger kunne man nu tænde det hvide lys i stuerne.

Forhandlingsprotokollen fra den første tid viser, at bestyrelsen var optaget af møder og forhandlinger. Der var jo kun ringe erfaring at bygge på, og der skulle hele tiden tages stilling til alt det nye, der var sat i gang. Efter at anlægget var kommet i drift i efteråret 1912, viste det sig hurtigt, at der var brug for en mand til at betjene ledningerne og rette de mange fejl og forstyrrelser på strømforsyningen, som voldte bestyrelsen mange problemer. Hertil valgte bestyrelsen Ledningsmontør H. Madsen, som var ansat hos Gad & Lauritzen, og som gennem ledningsbygning rundt om på Falster var blevet godt kendt med forholdene. H. Madsen tiltrådte 1. januar 1913 og beklædte nu stillingen som linjemester.

Det var store ting, man havde sat i gang, og der skulle penge til at drive virksomheden. Der var endnu ikke optaget lån. Da den første bygning var færdigt, optoges de første faste lån på 250,000 og 150,000 kr., henholdsvis i Fyns Stifts Sparekasse og i Livsforsikringselskabet "Hafnia".

"Falsters Højspændingsværk" havde foruden de oprindelige sogne fået tilslutning fra Skelby og Maglebrænde sogne samt Falkerslev, Systofte, Hullebæk, Tåderup Teglværk, Tingsted, Øverup, Stubberup og Kraghave. Desuden var der påbegyndt tegning i Torkildstrup-Lillebrænde og Gundslev sogne, en tilslutning på i alt 44 byer.

Der var opstillet 49 Transformatorstationer, installeret over 20.000 lamper og ca.2300 motorer.

Sommeren 1915 begyndte man inden for bestyrelsen at tale om at blive aflastet for en del af de daglige bryderier ved at ansætte en administrerende direktør for den efterhånden store forretning. En, som kunne forestå den tekniske ledelse og være til rådighed for bestyrelsen til hver en tid. Bestyrelsen opsagde derfor kontraktforholdet med Firmaet Degn & Johansen og valgte til driftsleder Ingeniør cand. polyt. Hans Petersen, Ålborg, som tiltrådte den 1. april 1916.

Samme år trådte Lars Peter Mortensen tilbage som formand, og på et

bestyrelsesmøde på Hotel "Royal" i Nykøbing kort efter sommergeneralforsamlingen 1916 valgte bestyrelsen den 5. august Gdr. Hans Hansen, "Mønbogård" til formand.

I månederne efter Hans Petersens tiltræden øgedes vanskelighederne på grund af 1. verdenskrig. Alle elektricitetsværker og gasværker måtte køre med indskrænket drift på grund af manglende olie og kultilførsler. Højspændingsværket var nødsaget til at afbryde strømmen på forskellige tider af døgnet for at spare. Det var i det hele taget vanskeligt på alle områder at drive virksomheden. Hver morgen, når posten åbnedes, var man forberedt på nye restriktioner.

Det betød meget for byen, at der var bygget et højspændingsværk i Sdr. Ørslev. Der kom nye borgere til, og handel og håndværk trivedes. Højspændingsværket opførte samtidig med, at elektricitetsværket hele tiden blev udbygget, funktionærboliger omkring værket, så der var boliger til nye ansatte, der jo for det meste ikke lige kom fra lokalområdet. Jernbanen var i nærheden, så transporten til og fra området var i orden. I daglig tale kom området ved "Højspændingsværket" til at hedde "Den nye by" i forhold til den gamle landsby Sdr.

Ørslev.

Årene går, og der sker mange nye tiltag omkring "Højspændingsværket". Der var dog

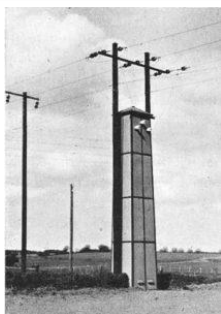
vanskeligheder med at få dem gennemført, hvilket kan læses i det hæfte, der er skrevet i anledning af 25 års jubilæet i 1937.

Lars Peter Mortensen oplevede ikke jubilæumsdagen, idet han døde den 5. december 1936. I jubilæumsskriftet står der blandt andet:

Det har ligget bestyrelsen stærkt på sinde at bidrage til et varigt minde for "Falsters Højspændingsværk's

stifter, men spørgsmålet var under hvilken form.

Under drøftelserne herom blev der peget på, at Lars Peter Mortensen var den egentlige grundlægger af Idestrup Sognebibliotek, for hvilket han gjorde en stor og betydningsfuld indsats gennem årene. Højspændingsværkets bestyrelse mener at imødekomme et almindeligt ønske, når den i anledning af 25 års jubilæet påtænker at stifte et fond på 1000 kr., bærende L. P. Mortensens navn. Legatets renter skal hvert år tilfalde Idestrup Sognebibliotek. En mindesten er også rejst for Lars Peter Mortensen, foregangsmand for "Falsters Højspændingsværk". Den stod først ved Lars Peter Mortensens gård i Sdr. Tåstrup, men er senere flyttet til Sdr. Ørslev på grunden ved Seas.

Heller ikke Højspændingsværkets anden formand Gdr. Hans Hansen var det forundt det at opleve 25 års jubilæet. Han afgik ved døden 1. april 1937 efter at have siddet som formand for værket siden 1916. Værket skylder således Hans Hansen en stor tak for hans formandsgerning gennem næsten 21 år, hvor han først måtte tage dagens tårn gennem alle krigstidens vanskeligheder og siden hen været med i det store udbygningsarbejde, som fulgte i efterkrigstidens vanskelige år.

I 1950 indledes forhandlinger med Sydsjællandsk elektricitetsværk, fordi man klart indså problemer med at dække elforbruget i området.

Sammenslutningen 1. april 1951 af de to store elselskaber "Falsters Højspændingsværk" og "Sydsjællands Elektricitetsværk" vakte opsigt i elektricitetskredse i retning af en større centralisering i Danmark.

Nu kom virksomheden efter sammenslutningen til at hedde "Seas".

Ved sammenslutningen var der beskæftiget 28 arbejdere og 24 funktionærer på "Falsters Højspændingsværk", de fik alle tilbudt fortsat arbejde hos "Seas".

1. januar 2005 fusionerede "Seas" med et andet stort selskab, "Nord Vest Sjællands Elektricitetsværk". Selskabet hedder nu **SEAS – NVE**.

